

“De ballade van den kleinen speler”,
door P.G.Wodehouse
in Het Vaderland, jrg.71, 29 okt.1939, p.2.

Present-premie bij de vergadering van
The P.G.Wodehouse Society op
19 juni 2021 via ZOOM

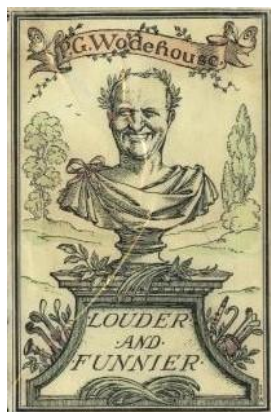
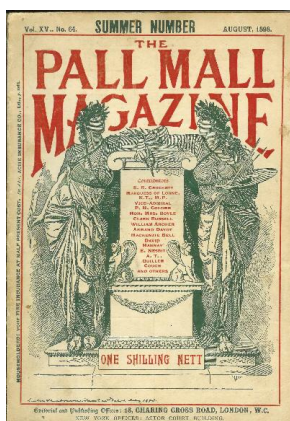
PGWS Document No.90

Utrecht
2021

Wodehouse, gokken en schrijven

P.G. Wodehouse was regelmatig in een casino te vinden, al was het maar om zijn echtgenote Ethel te begeleiden en rekeningen te betalen. Zij was de fanatieke gokker van de twee. Vooral toen Ethel en Wodehouse in de buurt van Monte Carlo woonden, werd het gokken een regelmatig terugkerend fenomeen.

Wodehouse schreef meer over het gokken dan dat hij het zelf deed: we kennen mensen als Ukridge, Bingo Little en anderen die graag op veelbetekenende tips afgaan en vervolgens hun inzet verliezen. Een prachtig voorbeeld is het verhaal van Richard P. (Bingo) Little, een jeugdvriend van Bertie Wooster die met Bertie op de kleuter-, lagere, middelbare school en universiteit gezeten heeft. Als Bingo in het verhaal *Comrade Bingo* (1922) wedt op het paard Ocean Breeze van zijn oom Lord Bittlesham tijdens de Goodwood Cup en verliest, dan aarzelt hij niet om zijn oom aan de schandpaal te nagelen, voor de ogen van Bingo's nieuwe communistische kameraden, de *Heralds of the Red Dawn*. Deze Herauten van de Rode Dageraad, die het liefst het bloed van de aristocraten door de straten zien gutsen, zijn tijdelijk zijn nieuwe vrienden omdat Bingo weer eens verliefd is op een meisje uit deze kringen.

In het verhaal *The small gambler – Roulette* (1913) in het Londense tijdschrift *Pall Mall Magazine*, kan Wodehouse het roulettespel goed analyseren en relativiseren. Het artikel zal later ook opgenomen worden in de verhalenbundel *Louder and Funnier* (1932), in de periode dat Wodehouse in de buurt van Monte Carlo ging wonen.

Dit specifieke verhaal werd opgepikt door het Haagse dagblad *Het Vaderland - staat- en letterkundig nieuwsblad*. Dit dagblad verscheen in een ochtend- en een avondeditie en bestond uit drie of vier delen (A,B,C,D).

Op 29 oktober 1939 verscheen in de zondagse ochtendeditie van jaargang 71 een vertaling van dit verhaal, in de C-ochtendbijlage op pag.2, onder de titel "De ballade van den kleinen speler". De vertaler is onbekend en er zijn geen illustraties bij het verhaal.

Peter Nieuwenhuizen
staat- en letterkundig nieuwsblad

HET VADERLAND — ZONDAG 29. OCTOBER 1939 — .OCHTENBLAD C

De ballade van den Kleinen Speler

Door P. G. Wodehouse

Wanneer er een schouwspel is waarbij de Goden, neerblikkend op de menselijke dwaasheden, twifelen of zij zullen lachen of weenen, dan is dat zeker de aanblik van het spelertje, dat tracht zijn reisgeld in Monte Carlo te verdobbelen.

Goed beschouwd ligt het spel hem niet in het minst. Thuis is het een solide, bezonnen mannetje, dat leeft van zijn eerlijk verdiende tractement. Hij gokt nooit, zelfs niet aan de Beurs, voor boeken en systemen als „Hoe wint ik 'snel rijk" heeft hij geen oog en geen cent over. Maar nauwelijks komt dat mannetje in Monte Carlo aan, of hij is als bij tooverslag volkomen veranderd! Hij ging er heen uit nieuwsgierigheid, misschien ook wel voor verandering van lucht, maar zeker niet om te spelen, daar acht hij zich ver boven verheven. Hij begint zoo na het eten eens even naar het Casino te loopen, misschien kan hij zijn reiskas een weinig spekken, maar hij neemt zich vast voor weg te gaan, zoodra hij verliest. De roulette zal hem niet in den ban krijgen!

De arme kerel! Kijk, wat er van hem geworden is! Voor de zooveelste maal is hij geld gaan halen, met honderden anderen doet hij moeite om aan een speeltafel een plaats te vinden, om de rest van zijn zuur verdiende spaarcenten te mogen verliezen! Zijn gezicht gloeit, zijn hoofd barst bijkans, van het lange staan heeft hij lamme beenen gekregen, z'n rug staat krom van het bukken, en hij kijkt scheel van de inspanning die het hem kost om een vijffrankstuk tegelijk met het rollende kogeltje in de gaten te houden. In één woord een wrak!

Het is nu eenmaal onmogelijk, in Monte Carlo onverschillig tegenover het spel te blijven; zooveelen hebben het geprobeerd, maar niemand is het ooit gelukt. Dat wisten de oprichters van het Casino, toen ze juist deze plek uitzochten voor de stichting van de beroemde speelgelegenheid! De bezoeker van Monte Carlo is gedoemd te spelen, slechts door de vlucht kan hij zich redden. Achter Monte Carlo verheft zich het bergland; men kan er in verrukking naar kijken, men kan in extase geraken over zijn schoonheid en verhevenheid, maar het is nu eenmaal een feit, dat de gemiddelde homo-sapiens een afkeer heeft van ergens tegen op te klauteren. Dat is een niet te miskennen oerinstinct, al zijn er natuurlijk wel eenige fanatici die als uitzondering dezen regel bevestigen. Wanneer de toerist des morgens in het beste humeur uit zijn hotel komt, valt zijn blik het allereerst op de bergen, hij schrikt en draait zich haastig om en voor hem verrijst het Casino! Met de steile bergen in den rug en het schoone gebouw voor hem, blijft den armen man immers geen keus!

De leiding van het Casino blijkt in het bezit van een sardonischen humor; reeds in het begin toont zij dit, want legt zij den argeloozen bezoeker schijnbaar niet alle mogelijke bezwaren in den weg? Het is duidelijk, dat het haar om het geld van de bezoekers te doen is, zij weet dat zij het tenslotte krijgen zal, maar voor het zoover is, wordt er een comédie opgevoerd,

die den onbevooroordeelden toeschouwer de tranen in de oogen zou doen krijgen!

Het toekomstige slachtoffer betreedt het gebouw en komt voor een loket, waar hij tot en met uitgehoord wordt, waarop hij nog een stuk moet onderteekenen. Dan wordt hem een toegangkaart uitgereikt door een beambte, die er een gezicht bij zet of dit een zeer groote gunst is en of hij, de beambte, daarmee een zeer groote verantwoording op zijn schouders laadt. Hiermede is de comédie echter niet ten einde, ook den tweeden en derden dag herhaalt zich dit schouwspel. Eindelijk, op den vierden dag, schijnt 't den beambten te gaan vervelen en de bezoeker krijgt meteen een maandkaart. Het zijn grappemakers, die lui die de leiding hebben in het Casino van Monte Carlo, ze weten immers heel goed, dat het spelertje hoogstens over een week door zijn geld heen zal zijn.

Treedt binnen, dames en heeren, treedt binnen in den Tempel van het Geluk, ook wel eens de Schandvlek van Europa genoemd! We bevinden ons temidden van vroegere grootvorsten en gevaarlijke avonturiersters, gekleed in de kostbaarste toiletten! Hm... ja... eigenlijk zie ik ze nu niet, als er grootvorsten aanwezig zijn vallen ze niet op en de avonturiersters hebben haar dure toiletten juist naar de stoomerij gestuurd. Laten wij het nog eens probeeren: „Aanwezige grootvorsten wordt verzocht naar voren te treden!" Niemand beweegt zich. „Avonturiersters wordt dringend verzocht „present" te roepen!" Allen zwijgen.

Wel, het eenige wat ik er dan van zeggen kan is, dat de in Monte Carlo spelende romans ons niet de waarheid gezegd hebben, of dat de grootvorsten en gevaarlijke vrouwen zich in de binnenvertrekken hebben teruggetrokken. Daar kunnen we hen niet volgen, want de entré tot dit heiligdom kost twee Louis, en wij zijn maar kleine spelers, voor wie twee Louis achtmaal spelen beteekent!

* * *

Laten we intusschen eens in het Casino rondkijken, dezen „tempel van geluk en intieme vroolijkheid", zooals het in de eerder genoemde romans geschreven staat. Vroolijkheid! De romanschrijvers stellen het Casino als het top punt van wereldsch genot voor, getemperd door een enkelen zelfmoord! Van iedere bladzijde van hun romans klinkt ons het vroolijk gelach tegen, een geroezemoes van stemmen, zilveren en parelende lachjes van schoone vrouwen en geestige of laatdunkende opmerkingen van mannen van de wereld.

De speelzaal van Monte Carlo ziet er in werkelijkheid anders uit! Stelt u zich een zaal van een leeskabinet voor, doodstil, met een temperatuur als van een Turksch bad, en bevolkt met figuren, die zoo weggelopen zijn uit de gruwelkamer van het panopticum. Dat is de gruwelijke werkelijkheid! Een doodgewone zaal met parketvloer, aan den wand een paar nette platen, met leer bekleede sofa's langs den muur. Hier verdringen zich ongeveer een duizend personen, iedere tafel biedt zitplaatsen aan ongeveer twintig. Voor de ongelukkigen die geen stoel hebben weten te veroveren, blijven de sofa's over. Met z'n tweeën kun je er betrekkelijk gemakkelijk op zitten, met z'n drieën doet het je onmiddellijk herinneren aan een blikje sardines. Er zijn vier van dergelijke sofa's voorhanden, rekt u dus maar uit, hoe het de rest van het lambeenige, kromruggige, scheel kijkende publiek vergaan moet!

De geheele inrichting past in het systeem.

Buiten dwingt de natuur ons naar binnen, en binnen dwingt alles u naar de speeltafel! De menselijke natuur doet de rest. De omgeving brengt den kleinen speler tot de roulette, om geen bergen te behoeven te klimmen gaat hij spelen, juist zooals men in een rook-compartiment een sigaar opsteekt om niet te stikken.

De aanblik van zijn medeslachttoffers geeft hem geen troost. Ik wil heelemaal niet beleedigend of persoonlijk worden, maar hoe komt het toch, dat de bezoekers van het Casino er zoo weinig menselijk uitzien? Ik kan me niet voorstellen, dat de leiding, die wel al het mogelijke in het werk stelt om het den kleinen speler onaangenaam te maken, lieden huurt, die op je zenuwen werken? Hoe het ook zij, de aanblik van zijn medespelers geeft hem den genadeslag; zoodra hij hen gezien heeft, gaat hij vastbesloten, met samengeknepen lippen, naar de speeltafel. Met zijn voorzichtigheid is het gedaan, hij zet vijf frank op rouge. Zijn ziel is in opstand, zijn gedachten zijn een wirwar. Hij vraagt zich af: Zal ik winnen? De laatste maal is zwart uitgekomen, dus is rood nu aan de beurt.... of komt er een heele serie zwart? Als ik nu win, en de croupier steekt mijn geld in den zak?.... En als ik win en het geld wordt me toegeschoven, zal dan die akelige ouwe vent voor me het niet inpikken?.... Hoe kan ik bewijzen, dat het mijn geld is? Die vent zit dicht bij de tafel dan ik.... zoiets komt voor, dat heb ik gelezen!.... Ik wilde, dat ik hier nooit gekomen was!

In den tusschentijd heeft hij zich zoo opgewonden, dat het bijna een verlossing is, als zwart uitkomt, en hij zijn inzet kwijt is.

De kleine speler is een eigenaardige verschijning in Monte Carlo, de stamgast begrijpt hem niet. Deze, van wien men verwachtten zou, dat hij dag en nacht aan de speeltafel zitten zou, komt zeer zelden in het Casino. Misschien is hij vroeger ook een kleine speler geweest, maar thans is Monte Carlo voor hem slechts een oord met veel zonneschijn en veel afleiding, waar hij den winter doorbrengt. Zijn leven is bespiegelend, hij speelt golf, rijdt auto en vaart in zijn jacht, het zou hem een ontzettende gedachte zijn, uren in de minder frissche atmosfeer van het Casino te moeten doorbrengen.

Maar de kleine speler staat er geheel anders tegenover. Hij kan niet den winter in Monte Carlo doorbrengen, hij heeft twee weken vacantie per jaar, éénmaal in zijn leven komt hij in Monte Carlo, en die kans moet hij aanvatten, voor hem is het nu of nooit!

Eenmaal begonnen is het spel eten, drinken en slapen voor hem. Hij verzamelt mascottes, aan het diner spreekt hij met andere kleine spelers over het spel, hij komt in geen enkele nachtgelegenheid, want dan zou hij laat naar bed gaan, zich den volgenden morgen verslapen en zoo eenige kostbare uren verliezen, die hij aan de roulettetafel had kunnen doorbrengen. Merkwaardig mannetje! Hij doet denken aan Indische fakirs, die, waarschijnlijk uit de zuiverste beweegredenen en louter om den tijd zoek te brengen, over gloeiende kolen wandelen, of met hun hoofd naar beneden aan een boom gaan hangen. De kleine speler, als de koorts hem goed te pakken heeft, is even ontogankelijk voor aardsche dingen, en in een even onplezierigen toestand als die fakirs.

Ik heb medelijden met hem. Daar staat hij

nu, ingepakt tusschen zijn lotgenooten, opgewonden, en vijf frank lichter! Hij is niet meer te redden. Hij heeft verloren en moet nu zijn verlies goed maken, het kost wat het kost! Hij zit het geluk op de hielen als een bloedhond, bijna zal hij het te pakken hebben en dan ontglipt het hem weer. Zoo gaat het door, zijn visioenen van rijkdom zijn al lang vervlogen, hij is nu blij, wanneer hij bij het einde van den dag quitte is. Maar ook dat gelukt hem op den duur niet. Het is onmogelijk.... en dat is de tragedie van den kleinen speler.

Je moet slag hebben om te spelen, en dat ontbreekt den kleinen speler juist! Hij probeert er zijn reis, hotelkosten en vertering uit te slaan, uitgaande van een klein bedrag, dat hij er aan wagen wil. Daarom speelt hij voorzichtig, daarom wordt hij laf. Hij moet rekenen, en iemand die rekent kan niet gokken. Hij probeert listig te zijn, hij denkt dat het stomme kogeltje bepaalde regels volgt, hij gaat er bij redeneeren.

„Nu ben je zesmaal achtereen op zwart uitgekomen,” zegt hij, „dat zal je nu toch wel eens vervelen! Heb je nu geen lust om eens wat anders te probeeren?.... Rood, bijvoorbeeld?”

Hij gaat van het verkeerde standpunt uit, dat wat hem verveelt, ook het kogeltje vervelen moet. Hij is volkomen op de hoogte van kansberekeningen, maar helaas komen die berekeningen nooit uit, zooals hij denkt dat ze uit zullen komen. Hij durft zijn inzet niet te laten staan, noch dezen steeds te verdubbelen, een paar maal probeert hij dat, dan loopt het mis, en hij wordt bang voor zijn verlies. De eenige afwisseling, die hij in zijn spel vertoont, is rouge of noir, even of oneven, boven of onder de achttien. Aan deze kansen klemt hij zich vast, en uit angst om tijd te verliezen blijft hij aan dezelfde tafel spelen, waaraan hij terecht gekomen is. Het is hem niet mogelijk van de eene tafel naar de andere te slenteren, hier een rouge, daar een impair, ginds een manque over de hoofden van de omstanders te roepen, zooals het hem onmogelijk zou zijn brood in het water te werpen. Misschien wil hij het wel, maar hij durft niet, steeds kwelt hem de angst dat degenen, die aan de tafel zitten zijn geld zullen inpikken, voor hij gelegenheid zal hebben het te innen. En zelfs als dit niet het geval was, dan zou hij over de menigte heen moeten reiken, hij zou de dame voor hem den hoed van het hoofd kunnen stooten, ze heeft hem toch al met booze blikken aangekeken! Hij waagt het eenvoudig niet! En dit mannetje is thuis nooit bang, hij gaat rustig zijn gang, hij is een gewiekst zakenman, die de kansen heusch niet uit zijn vingers laat glijpen.

Hij speelt met een voortdurenden angst om te verliezen, zijn geweten knaagt, hij is er volkomen van overtuigd, dat het een stommitieit is om te spelen, en een nog veel grootere domheid om te spelen zonder te wagen. Het is een volmaakt hopeloos geval.

De Godin van het Geluk lacht den verkwister niet altijd toe, maar dikwijls heeft hij het voordeel van haar goedgezindheid. De voorzichtige rekenaar bemint zij niet, van het begin af aan zet ze hem op het lijstje van de ongewenschten. Daarom is hij verslagen, vóór hij begint, goedmeenende vrienden zouden hem een dienst bewijzen door hem sterk af te raden naar Monte Carlo te gaan, zij zouden hem desnoods met geweld dit moeten beletten. Want voor den kleinen speler is in Monte Carlo niets anders weggelegd dan verlies en desillusie!